

Veiligheid op de vereniging en crisismanagement

Inleiding.

Dat er op het hockeyveld nog wel eens een voet of een enkel geraakt wordt, is een aanvaard risico. Onderdeel van het spel, zo te zeggen, en tevens een risico waar men zich tegen beschermt middels scheenbeschermers. Buiten het hockeyveld spelen ook tal van bedreigingen en risico's, waartegen niet alle verenigingen zich even goed beschermen, maar die de continuïteit van de vereniging wel degelijk in gevaar kunnen brengen. Denk maar aan brand, een ernstig ongeval, overmatig drank- of drugsgebruik, agressie, fraude, aanranding/seksuele intimidatie, schadegevallen etc. Allemaal zaken waar je je liever niet mee bezighoudt als bestuurder. Toch is het van belang om hierover na te denken en te discussiëren in de bestuursvergadering. Met name maatregelen op het terrein van brandveiligheid zijn een minimale inspanning.

Wet- en regelgeving.

De ervaring leert dat de schade die de crisissituatie zelf aanricht, vaak minder ernstig is dan wat er door de wanorde daarna wordt veroorzaakt. Die wanorde is te verminderen door vooraf te inventariseren welke risico's bestaan. Er moet een bewustzijn ontstaan dat er risico's aanwezig zijn en dat er handelen vereist is om die te beperken. Er bestaat zeer diverse wet- en regelgeving die de hockeyvereniging raakt en bepaalde verplichtingen oplegt. Zo zijn er de eisen uit bijvoorbeeld Bouwbesluit, de Horecawetgeving, etc. en verschillende artikelen uit het Burgerlijk Wetboek kunnen van toepassing zijn of worden. Voor een overzicht van deze wet- en regelgeving kunt u kijken op de website van de KNHB, tevens is er informatie te vinden over de bestrijding van discriminatie en seksuele intimidatie op de vereniging, en dan met name de rol van een vertrouwenscontactpersoon hierin.

Veiligheid is het bewust nemen van risico's.

Wanneer je bovenstaande wet- en regelgeving overziet en daaruit de verplichtingen en risico's afleidt ontstaat een aardig beeld van zaken waarover de bestuurder na moet denken. Veiligheid op de vereniging is van groot belang en derhalve moeten de risico's beperkt worden. Absolute veiligheid bestaat niet, maar het bewustzijn van gevaren is belangrijk, want het is de grondlegging voor het nemen van maatregelen ter beperking van risico's.

Minimale brandveiligheidseisen.

Aan welke eisen moet een vereniging nu minimaal voldoen wanneer je spreekt over brandveiligheid? Een vereniging moet minimaal voldoen aan de eisen die gesteld zijn in de gebruiksvergunning. De gebruiksvergunning is verplicht, dit is geregeld in de gemeentelijke bouwverordening. De gebruiksvergunning stelt o.a. dat een vereniging preventieve maatregelen moet treffen, een ontruimingsplan moet opstellen en dat er personen aanwezig zijn die kunnen ingrijpen bij brand m.b.v kleine blusmiddelen, kunnen ontruimen en levensreddende handelingen kunnen verrichten. Dit zijn de minimale eisen die aan een vereniging gesteld worden. Er spelen nog veel meer zaken, zoals u heeft kunnen lezen in het bovenstaande. In de volgende paragrafen wordt besproken welke preventiemaatregelen genomen kunnen worden, hoe men met een crisis omgaat (crisismanagement) en waaruit een noodplan moet bestaan.

Crisispreventie.

Zoals reeds eerder gezegd is de schade die de crisissituatie aanricht vaak minder ernstig dan wat er door de wanorde daarna wordt veroorzaakt. Door onvoldoende voorzorg en onvoldoende organisatie ontstaat er chaos en paniek, die vervolgens een nog grotere crisis ten gevolge heeft. Wie zich in rustige tijden goed voorbereid op een crisissituatie is veel minder kwetsbaar en kan snel overschakelen op functioneel handelen om de nood te beperken.

Minimale preventiemaatregelen zijn die maatregelen die brand trachten te voorkomen, zoals een goede elektrische installatie, zelfdovende as- en prullenbakken, een brandmeldinstallatie om je vroegtijdig te waarschuwen en kleine blusmiddelen om erger te voorkomen. In de bijlage van dit artikel vind je een checklist voor de lange en korte termijn (periodiek). Bedenk daarbij dat kortsluiting de meest voorkomende oorzaak is van brand, en tevens makkelijk te voorkomen.

Tegen andere bestaande risico's kunnen natuurlijk ook maatregelen getroffen worden. Zo maakt een goede verlichting het terrein overzichtelijker en veiliger, daarnaast kan een sociaal beleid gevoerd worden om discriminatie en seksuele intimidatie tegen te gaan. Er kunnen beveiligingsmaatregelen getroffen worden, bijvoorbeeld een alarmsysteem. Tevens is het verstandig om afspraken te maken over wie er toegang heeft tot het clubhuis (sleutelplan), hoe het clubhuis is ingericht (keuken/opslag afgescheiden gedeelte) en over het afroemen van de kassa (om te voorkomen dat er grote bedragen in kas zitten) c.q. het cashless maken van de vereniging.

Crisismanagement.

Wanneer het toch misgaat, zorg er dan voor dat je er op voorbereid bent. Met betrekking tot de organisatie van dit crisismanagement zijn er een aantal zaken die nader uitgewerkt kunnen worden. Een totaal onverwachte gebeurtenis waarop men niet is voorbereid, zal leiden tot de grootste mate van desorganisatie en psychische verwarring. Enkele belangrijke punten:

- Ken het gevaar, weet in welke vormen dit gevaar zich openbaart en wordt niet laconiek en onvoorzichtig door het uitblijven van gevaar.
- Inventariseer de risico's en effecten van de mogelijke verschijningsvormen en de gevolgen voor de verschillende doelgroepen binnen de organisatie.
- Draag er zorg voor dat iedereen binnen de organisatie weet wat zijn taak, verantwoordelijkheid en bevoegdheid is.
- Zorg voor een goed voorbereide communicatiestructuur die direct in werking kan treden op het moment dat dit vereist is.

Spreek binnen het bestuur af wie in het crisisteam zitting nemen. Ga aan de hand van bijgevoegde checklists na welke maatregelen nog genomen moeten worden, of beter neem contact op met de brandweer om een afspraak te maken. Stel aan de hand hiervan een noodplan op en controleer dat met enige regelmaat. Bovendien is het erg belangrijk om goed verzekerd te zijn tegen brand, (bestuurs-) aansprakelijkheid, ongevallen. Een vereniging moet hier zelf achter aan gaan, men is niet vanzelf verzekerd via de hockeybond of, omdat de accommodatie niet in eigendom is, via de gemeente (de vereniging moet zich dan een goed gastheer betonen; de gebruiker van het complex is verantwoordelijk).

Noodplan.

Een noodplan moet dus in ieder geval bestaan uit:

- Een ontruimingsplan: hoe komt men zsm naar buiten en waar moet men verzamelen.
- Telefoonlijst: noodnummers, wie moet gebeld worden?
- Communicatie: het crisisteam (dagelijks bestuur) onderhoud de contacten met de overheid, betrokkenen/leden, verzekering, pers.
- Personen op de vereniging die levensreddende handelingen kunnen verrichten.
- Plattegrond van de accommodatie en overzicht van beschikbare blusmiddelen.

Aanbevelingen voor het bestuur.

Bestuurders moeten zich bewust zijn van de risico's en daarover praten in de bestuursvergadering. Je kunt dan in ieder geval aantonen dat je als vereniging bezig bent met het onderwerp veiligheid (notulen). Vervolgens is het van belang om preventiemaatregelen op het gebied van brandveiligheid te nemen en een noodplan op te stellen. Kijk ook eens in de eigen vereniging of er personen met een bepaalde deskundigheid rondlopen, bijvoorbeeld een brandweerman die kan helpen bij het opstellen en controleren van een noodplan. Inventariseer welke leden levensreddende

handelingen kunnen verrichten en leidt desnoods mensen daartoe op. Tot slot, zeer belangrijk, zorg dat je verzekeringen in orde zijn. Het is evident dat het voorbereid zijn op een noodsituatie een belangrijk aspect is om de schade te beperken.

Checklist Brandveiligheid Hockeyverenigingen.

Vanaf het moment van ontstaan van brand tot aan het moment dat de brand onder controle is spelen zich een aantal gebeurtenissen af. Een adequate beïnvloeding van deze gebeurtenissen zal de gevolgen van brand beperken. Hoe eerder wordt ingegrepen in het verloop der gebeurtenissen des te geringer zijn de gevolgen. Zelfs het ontstaan van brand is in zekere mate te beïnvloeden. Het voorkomen van brand is de meest effectieve methode, de inspanningen dienen hier dan ook primair op gericht te zijn. Is er eenmaal brand dan zullen de gebeurtenissen zich snel opvolgen en wordt de beheersbaarheid veel lastiger. Het inzicht verschaffen in de gebeurtenissen is een belangrijke factor voor het doen welslagen van een adequate brandveiligheidszorg door de hockeybestuurder. Dit inzicht kan mede verkregen worden met behulp van deze checklist die is opgesteld naar het voorbeeld van en checklist voor de dagelijkse gang van zaken in het café-barbedrijf.

Voor praktisch gebruik bestaat de lijst uit twee delen:

1. Checklist brandveiligheid hockeyverenigingen voor de langere termijn. (voor gebruik van b.v. eenmaal per kwartaal, maar minimaal jaarlijks).
2. Checklist brandveiligheid hockeyverenigingen voor de korte termijn/periodiek (voor gebruik per dag of eenmaal per week).

Voor je eigen vereniging zullen er wellicht specifieke situaties zijn die om nadere uitwerking vragen. Deze checklist is derhalve een hulpmiddel om voor je eigen vereniging een totale checklist samen te stellen. Als je je nader wil oriënteren op het gebied van brandveiligheid kun je richten tot de brandweer, de verzekeraar, de gemeente of arbo-dienst.

Checklist brandveiligheid lange termijn.

Het voorkomen van brand:

Organisatorisch:

- Heeft mijn vereniging een noodplan?
- Indien ja, wordt dit plan regelmatig aan de werkelijkheid getoetst?
- Zijn/worden (ook nieuwe) vrijwilligers op de hoogte gebracht van dit plan?
- Is er een complete checklist voor een afsluitronde binnen de vereniging? (zie ook checklist kort periodiek)
- ...

Bouwkundig:

- Zijn er (onbeschermd) brandgevaarlijke bouwmaterialen in de vereniging (hout, kunststof, riet)?
- Zijn er vluchtwegen aangebracht?
- Zijn de afvoerkanalen (lucht, afzuiging) van metaal?
- Is het hang- en sluitwerk op deuren en ramen van goede kwaliteit (SKG Zwaar)?
- Is er een gas-ventilatieklep in de keuken?
- ...

Inrichting:

- Zijn er (onbeschermd) brandgevaarlijke materialen in het vaste interieur en inrichting (hout, kunststof, stoffering)?
- Zijn er zelfdovende (metalen) afvalbakken in gebruik?
- Zijn er brandveilige asbakken (dubbele rand) in gebruik?
- Is er voor de opslag buiten een metalen, afsluitbare container in gebruik?
- Zijn er brandgevaarlijke vloeistoffen aanwezig?
- Zo ja, staan deze in een veilige (metalen) kast?
- Worden er kaarsen gebruikt? Zijn de kaarsenstandaards veilig (metaal)?
- ...

Installaties:

- Zijn de installaties in de vereniging aangelegd door erkende installateurs?
- Worden de installaties periodiek onderhouden door een erkend installateur?
- Zijn de elektrische installaties volgens NEN 3140 gekeurd door een erkend installateur (minimaal éénmaal per drie jaar)?
- Is alle apparatuur (ook nieuw aangeschaft) KEMA-goedgekeurd?
- Is de frituur voorzien van thermostatische beveiliging?
- Zijn er passende deksels bij de frituurpan/installatie?
- Maak je gebruik van onderhoudscontracten voor installaties en apparatuur?
- Worden de afzuig- en ventilatiekanalen regelmatig gecontroleerd en schoongemaakt?
- Is er een open haard, zo ja: is die het afgelopen jaar geveegd?
- Zijn er tekenen van brandstichting geweest aan of rond het gebouw in de afgelopen periode?
- ...

Melden en alarmeren:

- Is er een kaart met alarmnummers brandweer-politie-ziekenauto (alarmnummer 112)?
- Is er een kaart met de alarmprocedure voor bij de telefoon?
- Is er een ontruimingsplan?
- Is er een vrijwilligersinstructie hoe te handelen bij brand?
- Is er de afgelopen periode met de vrijwilligers geoefend, hoe te handelen bij brand/ontruiming?
- Is er een instructie hoe het publiek wordt geïnstrueerd bij brand?
- Zijn er automatische brandmelders?
- Zo ja, is de alarmering en opvolging bekend?
- ...

Blusmiddelen:

- Zijn er voldoende blusmiddelen (bar, keuken, kantine, kleedkamers, materialenopslag)?
- Zijn de blussers van het juiste type (brandslanghaspels en handblussers)?
- Heeft het jaarlijks onderhoud plaatsgevonden?
- Is er een onderhoudscontract?
- Is het vrijwillig kader het afgelopen jaar geïnstrueerd in het gebruik van de blusmiddelen?
- Is daarbij ook geoefend met de blusmiddelen?
- Is er een blusdeken in de keuken?
- ...

Vluchtwegen:

- Zijn er voldoende vluchtwegen?
- Zijn de vluchtwegen goed aangegeven (transparanten)?
- Kunnen minder validen ook gebruik maken van de vluchtwegen?
- Kunnen de deuren onbelemmerd van binnenuit geopend worden?
- Verkeert de noodverlichtingsinstallatie in goede staat?
- ...

Blussen en Salvage:

- Is vastgelegd wie de brandweer opvangt bij brand?
- Is relevante informatie direct beschikbaar (plattegrond, plaats blusmiddelen)?
- Maakt de brandweer gebruik van de diensten van de Stichting Salvage?

Verzekeren:

- Zorg voor een goede financiële afdekking van risico's.
- Geef wijzigingen na verbouwing, sloop of uitbreiding door aan uw verzekeraar.
- Controleer minimaal jaarlijks de correctheid van de verzekerde zaken en waarden.

Checklist brandveiligheid korte termijn.

(vul deze aan met bedrijfseigen aandachtspunten)

- Wordt het afval (apart) ingezameld?
- Zijn de afvalbakken voorzien van een vlamdovende deksel?
- Zijn de asbakken geleegd in de stalen asverzamelaar?
- Is het afval buiten opgeslagen in de container?
- Is de afvalcontainer afgesloten (met een hangslot)?
- Staan er geen brandbare materialen tegen de gevels (o.a. emballage)?
- Zijn de vluchtwegen buiten vrij van obstakels (containers/fietsers)?
- Zijn er geen gebroken ruiten?
- Zijn alle ramen gesloten?
- Zijn alle deuren afgesloten?
- Functioneert de buitenverlichting?
- Is de kassa geleegd?
- Zijn de meterkast en de cv-ruimte vrij van opslag?
- Zijn de passende deksels bij de frituurpan/installatie aanwezig?
- Is ook buiten de kantine de orde en netheid goed (kleedkamers, keuken, opslag)?
- Zijn alle brandgevaarlijke plaatsen gecontroleerd?
- Als er brandgevaarlijke werkzaamheden zijn verricht is hier dan controle op geweest?
- Staan de brandgevaarlijke vloeistoffen in de brandvrije kast?
- Zijn de laagspanningsinstallaties (transformatoren) op overbelasting (warmte) gecontroleerd?
- Is er voldoende afstand tot brandbare zaken bij halogeenverlichting?
- Zijn de brandblussers intact, goed zichtbaar en goed bereikbaar?
- Is een eventuele noodtrap goed bereikbaar en in goede staat?
- Is de noodverlichting in goede staat?
- Is de inbraakmeldinstallatie ingeschakeld?
- ...

Overige sites:

Veel informatie is te vinden op de volgende internetsites:

www.ifv.nl

www.kiwafss.nl

www.brandweer.nl

brandweer.startpagina.nl